

Aleg. 79.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie przestrzegania ze strony c. k. urzędów pocztowych przepisów o uwolnieniu korespondencji Reprezentacyi powiatowych od opłaty pocztowej.

Wysoki Sejmie!

Kwestya uwolnienia od opłaty pocztowej korespondencji Reprezentacyi powiatowych poruszoną została równocześnie z wejściem w życie tych Reprezentacyi. — Przez ten cały przeciąg czasu użalały się nieprzerwanie Reprezentacye powiatowe na to, że c. k. Urzędy pocztowe nie uwzględniają uwolnienia od opłaty pocztowej, przyznanego im w ustawie z dnia 2. Października 1865. L. 108. Dz. ust. pań.

Te zarówno do Wysokiego Sejmu, jakoteż do Wydziału krajowego wnoszone zażalenia, wywołały wymianę pism pomiędzy Wydziałem krajowym a Ministerstwem handlu. Korespondencya ta zakończoną została pismem ministerstwa z dnia 26. Czerwca 1876. l. 18.492, którem zawiadomiono Wydział krajowy, że Ministerstwo handlu nie może wdrażać przekształcenia ustawy o uwalnianie od opłaty pocztowej w tym kierunku, ażeby rozszerzonym zostało prawo bezpłatnego korzystania z poczty.

Odtąd ścieśniano w praktyce coraz bardziej uwalnianie od opłaty pocztowej Reprezentacyi powiatowych, aż doszło wreszcie do tego, że c. k. gal. Dyrekcyja poczt pouczyła c. k. urzędy pocztowe okólnikiem z d. 5. Listopada 1878. L. 18.570., że Reprezentacye powiatowe bez opłaty pocztowej ze zwierzchnościami gminnymi stosownie do przepisów ustawy korespondować mogą li tylko w sprawach dotyczących się dróg krajowych.

W obec takiego zastosowania ustawy wzrastała ciągle ilość zażaleń. Ta okoliczność skłoniła podpisany Wydział krajowy do poddania sprawy uwolnienia korespondencji Reprezentacyi powiatowych od opłaty pocztowej, tudzież odnośnych przepisów ustawy raz jeszcze wyczerpującemu zbadaniu.

Na tej drodze doszedł Wydział krajowy do przekonania, że wykonywanie ściśle zarówno brzmieniu, jakoteż dążeniu ustawy z d. 2. Października 1865. L. 108. Dz. u. p. o uwolnieniach od opłaty pocztowej uczyni zadość interesom Reprezentacyi powiatowych, i zaspokoi dostatecznie słuszne i uzasadnione życzenie onychże w tym kierunku. Dla tego też odniósł się Wydział krajowy pismem z d. 24. Sierpnia 1881. L. 41.201. do Jego Ekscelencyi c. k. Ministra handlu nie tyle o zarządzenie rozszerzenia uwolnienia od opłaty pocztowej Reprezentacyom powiatowym przyznanego, ile raczej o zarządzenie, ażeby przepisy ustawy w tej mierze istniejące w całej pełni wedle ich niewątpliwego ducha przez c. k. Urzędy pocztowe zastosowane były.

Ustawa z d. 2. Października 1865. L. 108. Dz. u. p. o uwolnieniach od opłaty pocztowej powołuje się w ustępie 6. artykułu II., na ustawę z d. 5. Marca 1862. L. 18. Dz. u. p. określającą zasadnicze postanowienia urzędzenia gmin. Ta okoliczność dowodzi, że przy wydaniu ustawy o uwolnieniu od opłaty pocztowej, ustawodawca za podstawę do tej wydać się mającej ustawy o

ile takowa odnosi się do spraw gminnych, wzięt postanowienia ustawy określającej zasadnicze postanowienia urzędzenia gmin. Dla tego też pojęcia o zakresie działalności urzędowej władz, korporacji i organów w ustawie z d. 2. Października 1865. wymienionych, stojących w związku z urządzeniem gmin należy wyjaśnić może jedynie ustawa z d. 5. Marca 1865.

Artykuł XVIII. tej ostatniej ustawy zakreśla Reprezentacyi powiatowej dwojaki zakres działania, a mianowicie:

A) w pierwszym ustępie, niejako własny czyli samoistny zakres działania Reprezentacyi powiatowej, wszystkie sprawy wewnętrzne, dotyczące wspólnych interesów powiatu, lub jego przynależnych, — a przytacza prócz tego

B) w ustępie drugim, że — niejako przekazany zakres działania — ustawę krajową w sprawach gminnych Reprezentacyom powiatowym przekazane być mogą:

a) nadzór nad tem, ażeby zakładowy majątek, dobro gmin i zakładów gminnych w całości utrymane były;

b) zatwierdzanie ważniejszych czynności gminnych mianowicie gospodarstwa gminnego, dotyczących;

c) rozstrzyganie rekursów od uchwał Rad gminnych we wszystkich sprawach, od Rządu gminie nieprzekazanych.

Trzeci ustęp tego art. XVIII. postanawia, że Sejm krajowy przez Wydział swój załatwiać będzie sprawy tam, gdzie reprezentacya powiatowa, okręgowa lub obwodowa nie jest zaprowadzoną, albo gdzie te sprawy nie są tej Reprezentacyi przekazane.

Gal. ustawa gminna z dnia 12. Sierpnia 1866, przekazała Reprezentacyom powiatowym wszystkie te w drugim ustępie art. XVIII. ust. z d. 5. Marca 1862. wyliczone sprawy. Stąd też Reprezentacye powiatowe w Galicyi mają w sprawach powyżej pod B. wyliczonych taki sam zakres działania, jak Wydziały krajowe w tych krajach, w których Reprezentacye powiatowe nie istnieją, albo też nie są upoważnione do załatwiania tych spraw. Co do spraw tych są przeto Reprezentacye powiatowe w Galicyi, korporacyami na równi postawionemi z Wydziałami krajowemi tych krajów, w których nie ma Reprezentacyi powiatowych.

Ze względu na ten dwojaki zakres działania Reprezentacyi powiatowej przekazany w art. XVIII. ustawy z dnia 5. Marca 1862. oczywiście jest, że przy ocenianiu, czy Reprezentacya powiatowa uwolnioną jest od opłaty pocztowej, rozróżnić należy, do jakiego zakresu działania wchodzi odnośna korespondencya Reprezentacyi powiatowej. Korespondencye w sprawach wewnętrznych, dotyczących się wspólnych interesów powiatu lub jego przynależnych podlegają wprawdzie co do uwolnienia od opłaty pocztowej zastosowaniu ustępu 6go art. II. ustawy z dnia 2. Października 1865. Korespondencye Reprezentacyi powiatowych w Galicyi jednakowoż w takich sprawach, które według art. XVIII. ustawy z dnia 5. Marca 1862. tam, gdzie nie ma Reprezentacyi powiatowych, załatwia Wydział krajowy, a zatem w sprawach, w których Reprezentacye powiatowe w Galicyi postawione są na równi z Wydziałami krajowemi w innych krajach, powinny być w myśl ustępu 2. art. II. ustawy z dnia 2. Października 1865. pod względem uwolnienia od opłaty pocztowej zupełnie tak uważane, jak gdyby wychodziły od Wydziału krajowego, względnie do Wydziału krajowego wystosowane były.

W krajach, w których Reprezentacye powiatowe, lub wcale nie istnieją, lub nie są upoważnione do załatwiania spraw tych, w których zatem sprawy tego rodzaju załatwia Wydział krajowy, nie pobiera Skarb pocztowy od wszelkich korespondencyi w tych sprawach żadnej opłaty pocztowej. Otóż rzeczywiście jest, że ustawodawca, ani przy wydaniu ustawy z dnia 5. Marca 1862, ani też przy wydaniu ustawy z dnia 2. Października 1865. nie miał zamiaru zaprowadzać różnorodnego postępowania co do poszczególnych królestw i krajów w Radzie Państwa przedstawionych pod względem uwolnienia od opłaty pocztowej korespondencyi w sprawach tego rodzaju.

Uznanie zasady przez nas w tej mierze obecnie podniesionej, że korespondencye Reprezentacyi powiatowych w Galicyi w sprawach tego rodzaju tak samo uwolnionemi są od opłaty

pocztowej, jak gdyby wychodziły od Wydziału krajowego, względnie do Wydziału krajowego wy-stosowane były, nie przyniesie dochodowi c. k. Zakładu pocztowego w Galicyi ani niesłusznej, ani też wyjątkowej ujmę. Zastosowanie tej zasady przywróci i owszem jedynie równe stanowisko Galicyi pod tym względem z innemi krajami, i usunie tylko dotychczasowe bezprawne przeciążenie Galicyi pod tym względem w porównaniu z innemi krajami.

Skutki odmawiania uwolnienia od opłaty pocztowej ciężą zresztą nietylko na Reprezen-tacyach powiatowych, ale także na gminach we wszystkich ich korespondencyach do Reprezentacyi powiatowych, któreby stosownie do ustępów 4. i 6.) art. II. ustawy z d. 2. Października 1865. od opłaty pocztowej uwolnionemi były, jeżeliby te korespondencye bezpośrednio do Wydziału krajowego wystosowywanemi być mogły, jeżeliby zatem galicyjska ustawa gminna nie była przekazała tych spraw w zakres działania Reprezentacyi powiatowej, korzystając z postanowienia wyżej powołanego art. XVIII. ustawy z dnia 5. Marca 1862.

Największa część gmin w Galicyi ma bardzo szczupłe dochody. Dla też ten nowy i bez-zasadnie na nie włożony wydatek na opłaty pocztowe od korespondencyi tego rodzaju, ciężą dotkliwie na szali gospodarstwa gminnego i wywołuje u wielu gmin dążność do unikania i zanie-dbywania korespondencyi z bezpośrednio przełożonemi Reprezentacyami powiatowemi w sprawach tego rodzaju.

Zbytecznem byłoby dowodzić obszernie, że taki stan rzeczy tylko najgubniej oddzia-ływać może na zarząd tych nader ważnych Reprezentacyom powiatowym przekazanych i doszło do tego, że Reprezentacya powiatowa w Myślenicach widziała się zmuszoną donieść na dniu 17. Sierpnia 1881. l. 5485 Wydziałowi krajowemu, że w razie dłuższego trwania takiego stanu, nie znajdzie innego środka zaradczego, jak rozwiązanie się i oddanie całej swej czynności urzędowej Wydziałowi krajowemu, przyczem donosi, że nikt z przynależnych do powiatu nie przyjmie wyboru do Reprezentacyi powiatowej, jak długi zaprzeczać będą Reprezentacyi powiatowej przynależnego jej uwolnienia od opłaty pocztowej.

W ten sposób musiałby ostatecznie Wydział krajowy objąć wszystkie te sprawy w bez-pośredni swój zarząd, przezcooby c. k. Zakładowi pocztowemu sam przez się odpadł dochód z opłaty od tych wszystkich korespondencyi, tak samo jak Bukowina przez zniesienie Reprezentacyi powia-towych bezsprzecznie uwolnioną została od opłacania poczty za korespondencye w tych sprawach.

Wydział krajowy udał się przeto do c. k. Ministerstwa handlu, o pouczenie c. k. Dy-rekcyi poczt, że Reprezentacye, względnie Wydziały powiatowe w Galicyi wolnemi od opłaty po-cztowej, nie tylko w wypadkach określonych w ustępie 7. art. II. ustawy z dnia 2. Października 1865. tudzież w korespondencyach swych ze zwierzchnościami gminnemi w sprawach dróg krajo-wych, ale także we wszystkich sprawach odnoszących się do:

a) nadzoru nad tem, ażeby zakładowy majątek i dobro gmin i zakładów gminnych w całości utrzymane były;

b) zatwierdzania ważniejszych czynności gminnych, a mianowicie gospodarstwa gminnego tyczących się;

c) rozstrzygania rekursów od uchwał Rad gminnych, we wszystkich sprawach, od Rządu gminie nieprzekazanych;

Wobec tego należałoby uwolnić od opłaty pocztowej:

1) w myśl ustępu 2. art. II. ustawy, korespondencye Reprezentacyi powiatowych w po-wyższych sprawach w stosunku z władzami i organami w ustępach 1. i 2. art. II. wyliczonymi, tudzież korespondencye tych władz i organów z Reprezentacyami powiatowemi w sprawach tego rodzaju;

2) w myśl ustępu 3. art. II. urzędowe korespondencye Reprezentacyi powiatowych w sprawach tego rodzaju odnoszących się do spraw publicznych do adresatów obowiązanych do uiszczania opłaty pocztowej;

3) w myśl ustępu 4. art. II. podania do Reprezentacyi powiatowych w sprawach tego rodzaju, wnoszone w skutek ogólnego, lub szczegółowego urzędowego zawezwania;

4) w myśl ustępu 6. art. II. korespondencye zwierzchności gminnych we wzajemnym stosunku do Reprezentacyi powiatowych w sprawach tego rodzaju o ile odnoszą się do przedmiotów wyliczonych w art. V. ustępach 2. do 10. ustawy z dnia 5. Marca 1862 r.;

5) w myśl ustępu 8. art. II. korespondencye władz duchownych wszystkich w Państwie uznanych wyznań, we wszystkich stopniach hierarchii co do przedmiotów religijnych, małżeńskich, szkolnych i innych urzędowych przedmiotach, urzędowe korespondencye zakonów żebrzących, niemniej korespondencye Dyrekcyi wszeikich zakładów naukowych i wychowawczych, które przez Państwo za publiczne uznane są, w przedmiotach naukowych do Reprezentacyi powiatowych, w sprawach wyżej wyliczonych;

6) w myśl ustępu 9. art. II. korespondencye wszystkich państwowych zakładów umiejętności i sztuki co do przedmiotów tyczących się celu tych zakładów z Reprezentacyami powiatowemi w sprawach tego rodzaju;

7) w myśl ustępu 10. art. II. korespondencye zakładów humanitarnych, zostająaych pod zarządem Państwa, tudzież szpitali, zakładów obłąkanych, położnic i podrzutków za publiczne (powszechne) uznanych, we wszystkich przedmiotach urzędowych z Reprezentacyami powiatowemi w sprawach tego rodzaju;

8) w myśl ustępu 11. art. II. korespondencye izb handlowych, przemysłowych, adwokackich i notaryalnych do Reprezentacyi powiatowych w sprawach tego rodzaju; nadto

9) uwolnienie od opłaty rekomendacyjnej w art. IV. przyznane, powinno być zastosowane także do korespondencyi Reprezentacyi powiatowych w sprawach tego rodzaju;

10) w myśl art. VII. należałoby korespondencye Reprezentacyi powiatowych w sprawach tego rodzaju także wówczas uwalniać od opłaty, jeżeliby przewyższały wagę dopuszczalną dla poczty listowej, a niezawierały innych przedmiotów, jak dokumenta, pisma, rachunki, akta, mapy, plany, druki i to bez oznaczenia wartości; wreszcie

11) miałyby w myśl art. VIII. przesyłki banknotów, papierów wartościowych, pieniędzy bitych i papierowych wzajemnie pomiędzy Reprezentacyami powiatowemi w sprawach tego rodzaju lub też między Reprezentacyami powiatowemi w sprawach tego rodzaju z jednej, a władzami, korporacyami i organami w art. II. pod 1. i 2. wyliczonymi, z drugiej strony wolnemi być od opłaty pocztowej.

Gdy jednak także od innych Wydziałów powiatowych nadchodzą zażalenia w tej mierze, a dłuższe trwanie podobnego nieuzasadnionego i nielegalnego stanu rzeczy, nie tylko materalną krzywdę naszemu krajowi przynosi, ale także kępuje i ubezwładnia działanie władz autonomicznych: przeto podaje Wydział krajowy tę sprawę do wiadomości Wysokiej Izby i wnosi:

Wysoki Sejm raczy powziąć następującej treści uchwałę:

Sejm wzywa Rząd o wydanie stosownych zarządzeń, ażeby postanowienia ustawy z dnia 2. Października 1865. l. 108. Dz. u. p. o uwolnieniu od opłaty pocztowej w całej pełni zastosowane były do pism wychodzących od Wydziałów powiatowych i nawzajem do Wydziałów powiatowych wystosowanych.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 2. Października 1881.

Marszałek krajowy
Dr. Zybkiewicz. w. r.

Sprawozdawca
Dr. Franciszek Smolka w. r.
Członek Wydziału krajowego.